

FR. 134
6

II m
1235

*De nummis in honorem Theologorum cufis
præcipue de Duobus recensitis
in Joh. Haffner*

Cum
JUVENIS ELEGANTER DOCTUS,
DOMINUS
GOTTL. HENR.
SCHMERBAU-
CHIUS,

Gommer. Saxo,

Cum

plausu bonorum omnium ex Illustri Afranéo

prid. Non. Sextil. c13 cc xxxiv.

discederet,

de

Numis in honorem Theologorum cufis

aliqua differebant,

bene precati

Interioris notæ amici,

interprete.

C. G. Sachſio,

Hermund.

I, quæ Ciceronis est sententia, artes omnes, quæ ad humanitatem pertinent, communi quodam vinculo gaudent, & quasi cognatione inter se continentur, non possunt non eorum stultitiam indignari, qui, quas intellectu faciles, & velut obvias scrutantibus, putant scientias, sectantur, operosiores, velut minus utiles sibi, negligunt. Latinæ si dent operam lingvæ, artem Criticam, ut rem obscuram & difficilem, respuunt, historiæ studium si ament, si antiquitates Romanas cupiant cognoscere, utrumq; studium à cognitione rei numismaticæ, sine qua illa in tenebris jacent, volunt segregatum. TIBI, MELLITISSIME SCHMERBAUCHI, alia mens sedet, qui, dum de usu rei numariæ in Theologiæ studio disseruisti, haud obscure indicasti, numariæ scientiæ notitia artes reliquas peregre adjuvari. De ejus in aliis scientiis usu si qua scribere ausim, Iliada post Homerum scribam, quum & illustri Spanheimius, & Gallorum Triumviri Celeberrimi, Molinetus, Fressneus, & Vaillantius, larga nobis otia fecerint. De numis ad conservandam apud posteros Theologorum memoriam cûsus aliqua verba mihi liceat, Tua pace, facere. Si qui sint, qui hoc scribendi argumentum leve, nec satis dignum judicent, in quo exerceatur ingenium, hi erunt fere, qui nesciunt, hos ipsos numos & historiam, quæ de rebus sacris exponit, illustrare, & exempla in illustri loco posita tradere, in quæ animus ad altiora tendens intueri possit. Enim vero, quantæ apud Græcos exultationis sacerdotes, in primis illi, qui sacrorum antistites erant, Asiarchæ quæ dicebantur, fuerint, quæ fuerint sacræ res, quæ sacerdotum sacra facientium instrumenta, quis accurate nosset, nisi cûsus numis expressum id nobis antiqua illa tempora reliquissent? Crania in iis bovina in patinis posita, quibus etiam victimarum intestina, & funes, quibus victimæ ad aras ducebantur, in coronæ similitudinem ligati junguntur, sacerdotii notas deprehendes, & quæ cuique Deorum, Dearumve, animalia sacra fuerint, & quæ ornamenta sacrificantium, quive ritus. Nec Romanorum opera, Græcorum industriam imitata, desuit in confandis ejusmodi monetis, è quibus, quanta visa sit iis sacerdotii dignitas, quæ sacerdotum decora, quæ offerentium sacrificia, quæ carimonæ fuerint, appareret. Videas in iis Imperatorum titulis Pontificatus dignitatem adjunctam, videas apicem, infularum, vittarum, flammeolorum, caduceorum, hostiarum coronatarum, securium, cultrorum, patinarum, thuribulorum, ararum, expressas imagines, quibus notatis multo facilius, quæ à Scriptoribus narrantur de iis rebus, intelligas. Sed hæc antiqua illa, fœdisque superstitionibus deformis, Roma transmisit ad posteros. Nec verò negligentior horum nova Roma fuit, quæ Pontificum suorum effigies, nomina, velut breve argumentum vitæ, in argenteis numis, æneisque, non inde à Petro quidem, à Martino V. tamen, qui circiter A. C. clxxx. Pontificatum tenuit, nobis certo ordine servavit. Hos omnes nobis Clarissimi MOLINETI cura & collegit in libro singulari, & collectos suis meditationibus eruditè illustravit. Idem honoris, vel favoris aucupandi, gratia non patribus solum purpuratis, verum etiam aliis sacrorum antistitibus, quos Archi-Episcopos, Episcopos, Abbates, barbarum sæculum appellavit, contigisse, ut numis ipsorum memoria consecraretur, numi bracteati confirmant, quorum tanta superest in Germania copia, ut eorum, qui Imperatorum auspiciis ea ætate cûsi sunt, multo supersint pauciores. Rariuscule honos idem nostris habitus est Theologis, sed habitus tamen, tanto majoris vel hac ipsa de causa æstimandus. Religionum nostrarum repurgatarum auspicia, ut Jo. Husso
cepta

cepta suo jure quodam referuntur, sic in sempiternam supplicii ipsius memoriam duos cufos numos fas erit primum contemplari. Prioris monetæ ad-versa facies repræsentat effigiem Jo. Hussi, adjectis hisce vocibus: *Credo. Unam. esse. Ecclesiam. sanctam. Catholicam*, averfa vero silit Hussum in rogo cum verbis: *Centum. revolutis. annis. Deo. respondebitis. Et. mihi. a: a nato Christo 1414. condem-nato.* Alterius una facies ante oculos nobis silit Jo. Hussi effigiem, cui circumscripta hæc reperiuntur: *St. zu. Kostniz. verbrand. d. 6. Jul. 1415*, altera verò Lutheri effigie ac his verbis gaudet: *Was. jene. Gans. gedacht. hat. dieser. Schwan. vollbracht.* Id videlicet monumentum merita erat Viri Constantissimi virtus, qui omnem Deciorum, Furiorum, Camillorum, Cæsarum, fortitudinem longe superarat. Ponitur id jure suo Saxoniam nostræ, multisque Imperii municipiis, laudi, quod, ne Lutheri, qui intrepido animo vestigia Hussi pressit, memoria intermoreretur, singulis sacris sæcularibus eam renovare studuerunt. Annus enim 1617. produxit nobis monetam hujus fere carminis: *Verbum. Domini. manet. in. eternum.* Novemvir Saxo cum gladio, & Lutherus ardentem candelam tenens, stant ad altare, seu mensam, in qua jacet liber, cui inscriptum: *Biblia sacra V. D. M. L. Averfa moneta pars verba hæc continet: Wie. Moles. Israëls. geführt. aus. dem. schweren. Egyptischen. Dienst. Hauß. also. hat. Martin. Luther. uns. geführt. aus. des. Pabstes. Finsterniß.* Infima monetæ pars ostendit cli-banum Egyptiacum, & serpentem exaltatum, cum epigraphæ: *Egyptus Et Israëls.* Annus 1717. insignis moneta est, in cujus prima parte Lutheri facies repræsentatur, quam verba hæc veluti cingunt: *LVtherVs eLeCtVM Del nostrl organon.* In altera non nisi hæc temporis nota reperitur: *Das. zweyte. Jubel. Jahr. nach. der. reinen. Wiederherstellung. des. Evangelii.* Taceo nunc annulatas, argenteasque, monetæ, à Noricis, Francofurtanis, & Augustanis, cufas, quas vel manu, vas aliquod super lumen tenente, vel candela, modio tecta, sed à Luthero sublata, insignes videbis. Inauratum jam placet recensere numum, qui sacra sæcularia ante quadriennium celebra, reddit illustriora. In hac moneta altera facies Novemviro Saxone, Johanne Conitante, & Luthero, eminent, illo gladium, hoc lumen, in dextris gerente, quos usitatæ voces ambiunt: *Verbum. Domini. manet. in. eternum.* Altera capit hæc verba: *Das sich des Wortes Licht durch Luthers treue Hand nach langer Finsterniß zur Christenheit gewand: Preißt Gott die Christen: Schaar nun zweymahl hundert Jahr.* Nec tamen Luthero soli tam felici esse licuit, ut publicos suæ industriæ, laboris, & constantiæ, testes haberet numos, sed focii quoque aliqui & amplificatores doctrinæ celestis sibi hunc honorem velut suo jure vindicarunt. Aliquos saltem fas hic enumerasse. Manibus multorum teruntur numi ad Egidii Strauchii, Joachimi Justi Breithauptii, Joachimi Molleri, Martini Geëri, & B. W. Marpergeri, nomen dedicandum cusi? Et Strauchianus ille quidem numus nobis ipsum silit Egidium Strauchium cum verbis: *Egidius Strauch S. S. Theolog. D.* Infra literis minutissimis legitur: *A. 1615. d. 30. Sept. Gedanum professus.* Altera numi fronte silitur effigies barbati additis his verbis: *Egidius Strauchius S. S. Theol. D. a. 1618. d. 10. Jul. rediit.* Joachimi Justi Breithauptii effigiem altera numi facies præbet, quæ vocibus eminent: *Joachimus Justus Breithauptius Halensis pietatis Et sapientiæ Doctor.* Infra imaginem hæc verba reperies: *Tacendo Et nutu magistro.* Altera laboriosos & ædificio abfolvendo intentos, infimulque disceptantes, homines monstrat, qui non solum ædifi-

can-

FK Tm 12.33

x 336 2633

candi instrumenta, sed & arma gerunt cum verbo: *Ad utrumq.* **Nehem. IV, 15. 17. a. 1703.** Joachimi Molleri, Croßnensis Theologi, faciem & insignia numus a. 1705. cusus tradit cum Epigrammate: *Virtute, Silentio & Spe, Es. XXX. 15. quin & Symbolo ipsius: Eusebii Rom. VIII. 24.* Martini Geieri faciem in numi adversa parte deprehendes, quam verba ornant: *Martinus Geierus S. S. Theol. D. El. Saxon. Consil. Eccl. & Concion. aul. prim.* In averia videbis ovem in terra, cum sententia è sacro codice depromta: *Mites gaudebunt. Math. V. v. 5.* **Seelig sind die Sanftmütigen.** BERNARDI WALTERI MARPERGERI, quem DEUS servet nobis, effigiem numi frons altera exprimit, altera navim in fluctibus agitatum & Petrum labascentem, cui Servator generis humani subvenit, cum inscriptione: *Nil desperandum duce Christo, & auspice Christo.*

Eant nunc, qui illudunt personis sacris, eant, qui de ipsis pronunciant contemptissime, dedecori idoneos videri ajant, honori & gloriae consequendæ aptos haud esse. Hos videant, & erubescant, & profiteantur ingenue, famam Theologos æque, ut virtutem præmia, sequi. Intueantur Romani in majorum suorum imagines, vehementissimeque iis animum virtutis studio accendi existiment. Theologi nostri virtute eminuerunt sua, & quamquam gloria numis adaucta non est, tamen ipsimet numi, ubique suo se pretio commendantis, partes sustinuerunt, Quis enim est, qui ausit negare, homines ad similitudinem monetarum accedere, & eodem sæpenumero natos fato esse, cui metalla esse solent obnoxia? Hæc enim uti è terris effossa indigestam præ se ferunt molem, ita homines à natura, sine litterarum cultu, non nisi rude metallum merentur dici, quod sedulo Magistrorum labore, & assiduis præceptionibus, formari debet. Scholas haud inconsulte officinas appellaveris, in quibus metalla à scoris purgantur, purgata finguntur, ficta usibus societatis humanæ publicis dicantur. Hæc, quod adhuc vigeant & perdurent, vel TU, SVAVISSIME AMICE, nobis es argumento. Tam egregie enim corporis animique dotes excoluisti, ut, Afra sibi de TE, velut moneta felicissime polita, impense gratuletur. Quid mirum, si credamus, ita TE memoria rerum à præclaris Theologis geitarum, studioque virtutis æmulo accensum esse, ut prius extingvi ardor animi non posset, quam eorum famam atque gloriam ipse quadam velut similitudine referres. Agedum igitur, AMICE, fac virtus TUA splendorem & pretium metalli vincat, miraque arte exprimat dehinc assiduitatem & studium, morumque sanctimoniam, illorum Theologorum, quorum virtus monumenta numerum meruit. Ea ratione fiet, ut, si monumenta ingenii virtutisque in numis assequi, quod paucissimis licet, haud queas, fortunæ tamen lautioris sis ipse TIBI faber, & reipublicæ numum TE præstes, qui, ut pulchritudine sic pretio, percarus sit omnibus, utilisque publice. Rerum omnium præpotens arbiter, DEUS, id jubeat evenire, quod mecum omnes amici ingenue precantur. Vale.

Persepsi prid. non. Sextil. clcccxxxv.
in Illustri Afranéo.

MC

*De summis in honorem Theologorum cufis
precipue de duobus cummibus
in Joh. Haffner*

Cum
JUVENIS ELEGANTER DOCTUS,
DOMINUS
GOTTL. HENR.
GOMMERBAU-
CHIUS,

Gommer, Saxo,

Cum
orum omnium ex Illustri Afraneo

prid. Non. Sextil. cccc xxxiv.
discederet,

de
in honorem Theologorum cufis
aliqua differebant,

bene precati
Interioris notae amici,

interprete
C. G. Sachso,
Hermund,

